

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО. НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. СПАДКОВЕ ПРАВО

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>08 Право</i>
Спеціальність	<i>81 Право</i>
Освітня програма	<i>Право</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна), заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>3 курс, (6-й) весняний семестр,</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кредитів ЕКТС 150 годин</i> <i>денна форма навчання: 18 год. - лекції, 36 год. - практичні заняття</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>денна форма навчання - Екзамен, МКР</i>
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор, практичні заняття: к.ю.н. Голубенко Ірина Ігорівна</i> holubenko.iryana@iil.kpi.ua
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/NjlxMzMzMzA4MzM2?cjc=rbrwyeyo

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Цивільне право. Недоговірні зобов'язання. Спадкове право.» є фундаментальною дисципліною, що відноситься до циклу професійної підготовки здобувачів першого ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право». В межах навчальної дисципліни вивчаються: загальні положення про недоговірні зобов'язання в цивільному праві України, поняття, види, особливості правового регулювання, поняття, склад, підстави виникнення недоговірних зобов'язань, правова характеристика публічної обіцянки винагороди, поняття та особливості цивільно-правових зобов'язань, що виникають із односторонніх правомірних дій, правове регулювання зобов'язань, що виникають у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави, поняття зобов'язання з безпідставного збагачення та його особливості, принципи спадкового права, джерела спадкового права, елементи спадкових правовідносин, поняття відкриття спадщини та правове значення, відмінність спадкування за законом від спадкування за заповітом, порядок прийняття спадщини.

Метою вивчення дисципліни є формування студентом знань, умінь і навичок щодо забезпечення розвитку професійної компетентності у сфері реалізації недоговірних та спадкових правовідносин в Україні та здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній правничій діяльності за обраним напрямком.

Предмет навчальної дисципліни складає вивчення та дослідження умов, специфіки окремих видів недоговірних зобов'язань; аналіз умов, підстав та видів недоговірної відповідальності, відпрацювання навичок застосування норм, що регламентують ці відносини; суспільних відносин, які виникають внаслідок специфічного юридичного факту - смерті фізичної особи (оголошення фізичної особи померлою) і опосередковують перехід прав та обов'язків цієї особи до інших осіб - спадкоємців.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 24. Формулювати багатоваріантність розв'язання правових проблем (задач) у вирішенні практичних ситуацій.

ЗК2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК12 Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми

ФК3 Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи

ФК7 Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право

ФК 12 Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції

ФК13 Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

ФК 14 Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту. прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання. норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

ФК 15 Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

ФК 17 Здатність до правничого мислення та вміння розв'язувати конкретні юридичні казуси, виявляти юридичні проблеми, обробляти факти у справі, відтворювати логічні і вдалі аргументи та робити обґрунтовані юридичні висновки.

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

- *вміння* самостійно опрацьовувати цивілістичну літературу, положення актів цивільного законодавства, матеріали судової практики застосування цивільно-правових норм;
- *вміння* аналізувати цивільно-правові зв'язки між учасниками суспільних відносин та обґрунтовувати власну позицію щодо видової належності таких відносин до конкретного цивільно-правового інституту;
- *знання* основних принципів, доктринальних засад, специфіку правового регулювання, правових джерел, окремих понять, термінів, визначень, дефініцій, юридичних категорій недоговірних зобов'язань та спадкового права;
- *вміння* аналізувати особливості правового регулювання окремих видів зобов'язань із відшкодування шкоди;
- *характеризувати* складові елементи окремих видів зобов'язань із відшкодування шкоди чи зобов'язань із односторонніх правочинів;
- *вміння* відтворювати основні поняття та конструкції спадкового права, виокремлювати із загального кола правовідносин ті, що стосуються спадкових, їх аналізувати та давати правову характеристику.

В результаті засвоєння дисципліни студенти зможуть:

- здійснювати пошук, аналіз та опрацювання цивілістичної інформації через використання формально-юридичного, порівняльно-правового та інших методів пізнання цивільно-правових явищ;
- розв'язувати елементарні спори, що виникають при застосуванні цивільно-правових норм що стосуються не договірних зобов'язань та спадкових правовідносин;
- опрацьовувати цивілістичну літературу, положення актів цивільного законодавства, матеріали судової практики застосування цивільно-правових норм;

- аналізувати цивільно-правові зв'язки між учасниками суспільних відносин.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для успішного засвоєння навчальної дисципліни необхідними є знання Цивільного права. Загальна частина., Цивільного права. Договірні зобов'язання, Теорії права, Теорії держави Конституційного права. Особлива частина.

3. Зміст навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Загальні положення про недоговорні зобов'язання в цивільному праві України.

ТЕМА 2. Правова характеристика публічної обіцянки винагороди.

ТЕМА 3. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

ТЕМА 4. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

ТЕМА 5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

ТЕМА 6. Правове регулювання зобов'язань, що виникають у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.

ТЕМА 7. Загальні положення про зобов'язання із заподіяння шкоди в цивільному праві.

ТЕМА 8. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого.

ТЕМА 9 Спеціальні делікти в цивільному праві України. Спеціальні делікти, що виділяються на підставі особливостей суб'єктного складу заподіювачів шкоди.

ТЕМА 10. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

ТЕМА 11. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг.

ТЕМА 12. Загальні положення про спадкування.

ТЕМА 13. Спадкування за законом і за заповітом.

ТЕМА 14. Здійснення права на спадкування.

3. Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні	СРС
1	2	3	4	5
ТЕМА 1. Загальні положення про недоговорні зобов'язання в цивільному праві України: поняття, види, особливості правового регулювання.		2	2	6
ТЕМА 2. Правова характеристика публічної обіцянки винагороди.		1	4	5

ТЕМА 3. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення		1	2	5
ТЕМА 4. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи		1	2	5
ТЕМА 5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи .		1	2	5
ТЕМА 6. Правове регулювання зобов'язань, що виникають у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави		1	2	5
ТЕМА 7. Загальні положення про зобов'язання із заподіяння шкоди в цивільному праві		1	2	6
ТЕМА 8. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого.		2	4	5
ТЕМА 9 Спеціальні делікти в цивільному праві України. Спеціальні делікти, що виділяються на підставі особливостей суб'єктного складу заподіювачів шкоди		2	4	10
ТЕМА 10. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки		1	2	5
ТЕМА 11. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг		1	2	5
ТЕМА. 12. Загальні положення про спадкування.		2	4	6
ТЕМА. 13. Спадкування за законом і за заповітом.		1	2	5
ТЕМА. 14. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину.		1	2	5
Всього годин	150	18	36	96

4.

Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Конституція України: Закон України від 26 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 30.05.2025).
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 30.05.2025).
3. Цивільне право України : підручник / Г.Б. Яновицька, С.П. Рабінович, В.О. Кучер, Т.В. Курило. та ін. / за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів : Новий світ-2000, 2019. Т. 1. 442 с.
4. Цивільне право України : підручник / Г.Б. Яновицька та ін. / за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів : Новий світ-2000, 2019. Т. 2. 428 с.
5. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / Т.В. Боднар та ін. / за ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р.А. Майданика. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 1173 с.

Додаткова література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення 30.05.2025).
2. Голубенко І. І., Грачова О. Ю., Маслово М. О. Особливості отримання спадщини в умовах воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал. (включено до міжнародної наукометричної бази даних Index Copernicus International(Польща)) № 2 2023 р. С. 124-129 фахове видання України категорії Б. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/26.pdf, DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023->

3. Голубенко І. І. Держава як боржник у зобов'язаннях, які виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. № 1, 2023р. С.182-189. DOI [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.1\(57\).280826](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.1(57).280826).
4. Голубенко І. І., Шпак К. О., Правові аспекти відшкодування шкоди та збитків, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок збройної агресії російської федерації. журнал «Наукові перспективи» № 4(34) 2023 р. С.384-396., фахове видання України категорії Б. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/4402>, DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-4\(34\)-384-396](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-4(34)-384-396).
5. Іванов Ю.Ф., Куриліна О.В., Іванова М.В. Цивільне право України : навч. посіб. 2-ге вид. допов. і переробл. Київ: Алерта, 2019. 342 с.
6. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посіб. / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
7. Мілевська А.О. Спадкове право: практ. / А.О. Мілевська, Н.В. Лаговська. Ірпінь : УДФСУ, 2021. – 159 с.
8. Парасюк М.В. Цивільне право України (особлива частина) (у схемах та таблицях) : навч. посіб. / М.В. Парасюк, В.М. Парасюк, Н.М. Грабар. Львів : Растр-7, 2021. 467 с.
9. Цивільне право (особлива частина) : навч. посіб. / за заг. ред. : Н.М. Процьків, В.М. Никифорака. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
10. Котуха О.С., Чабан О.М. Цивільне право України. Особлива частина : навч. посіб. Львів : ЛТЕУ, 2020. ч. 1. 259 с.
11. Котуха О.С., Чабан О.М. Цивільне право України. Особлива частина : навч. посіб. Львів : ЛТЕУ, 2020. ч. 2. 319 с.
12. Цивільне право України: у 2 частинах : підручник / В.В. Алямкін, О.В. Басай, О.Г. Боднар, Л.В. Красицька та ін. / за ред. Р.Б. Шишки. 2-ге вид. допов. і переробл. Київ : Ліра-К, 2019. ч. 1. 735 с.
13. Цивільне право України: у 2 частинах : підручник / В.В. Алямкін, О.В. Басай, О.Г. Боднар, Л.В. Красицька та ін. / за ред. Р.Б. Шишки. 2-ге вид. допов. і переробл. Київ : Ліра-К, 2019. ч. 2. 994 с.
14. Цивільне право України. Загальна частина : підручник / Ю.Л. Бошицький, Р.Б. Шишки. Київ : Ліра-К, 2016. 760 с.
15. Гончарова А.В. Цивільне право України : навч. посіб. / А.В. Гончарова, Т.А. Кобзєва. Суми: СумДУ, 2015. 168 с.
16. Цивільне право України (особлива частина) : комплекс навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни : навч. посіб. / уклад.: Маріц Д. О. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 101 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/22655> (дата звернення 30.05.2025).
17. Практикум із цивільного права України : навч. посіб. / О.В. Артеменко та ін. Полтава : Дивосвіт, 2015. 203 с.
18. Делікти в цивільному праві : навч. посіб. / Є.В. Петров та ін. Київ : Сталь, 2015. 266 с.
19. Шишка Р. Б. Спадкове право в Україні : посіб. / за заг. ред. Р.Б. Шишка. Київ : Ліра-К, 2021. 227 с.

Для пошуку нормативно-правових актів бажано використовувати офіційний веб-сайт парламенту – Верховної Ради України – <https://www.rada.gov.ua/>

Для пошуку судових рішень в Україні <http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні.

Також офіційні сайти: <http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України; <http://www.kmu.gov.ua> - офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України; <http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні; <https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного України; <http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні; <http://www.nbuv.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського; <http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відповідно до навчального плану підготовки бакалавра права заплановано наступні види навчальних занять:

- лекції;
- практичні заняття;
- консультація.

Теми лекцій та практичних занять взаємозв'язані, матеріал вивчається в логічній послідовності за розділами програми ЄДКІ. На практичних заняттях розглядаються найбільш суттєві теоретичні питання, які дозволяють забезпечити студентам можливість глибокого самостійного вивчення всього програмного матеріалу. Консультація проводиться викладачем щотижня згідно з графіком, затвердженим кафедрою.

Методи і технології навчання. Використовуються дидактичні методи, спостереження і порівняння, узагальнення і абстрагування, аналогія, індукція, дедукція, аналіз і синтез, аналітико-синтетичний, абстрактно-дедуктивний, конкретно-індуктивний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький. Також комплекс методів, зокрема практичні, наочні, словесні, проблемні, частково-пошукові та інші групи методів. Серед методів навчання за характером логіки пізнання використовуються аналітичний, індуктивний, дедуктивний, традуктивний методи.

З метою формування компетентностей та програмних результатів навчання, навчальний процес здійснюється з використанням, зокрема, експрес-опитування за темою заняття, обговорення судової практики, аналіз правових кейсів, вирішення правових ситуацій, розв'язання казусу, тестування.

На заняттях використовуються мультимедійне обладнання, комп'ютер. При дистанційному навчанні використовуються сервіси відеоконференцій Zoom, освітній вебсервіс Google Клас, Телеграм чат для комунікації зі студентами, університетське програмне забезпечення Інформаційно-телекомунікаційної система «Електронний кампус».

5.1. Лекції. Денна форма.

№ з/п	Назва теми, перелік основних питань
1	ТЕМА 1. Загальні положення про недоговірні зобов'язання в цивільному праві України. 1. Поняття, види, особливості правового регулювання недоговірних зобов'язань. 2. Поняття і система зобов'язань в цивільному праві. 3. Історичний розвиток основні тенденції розвитку зобов'язального права. 4. Підстави виникнення і припинення зобов'язань. 5. Основні функції зобов'язання. 6. Поняття, склад, підстави виникнення недоговірних зобов'язань. 7. Види та ознаки недоговірних зобов'язань. 8. Розмежування договірних та недоговірних зобов'язань.
2	ТЕМА 2. Правова характеристика публічної обіцянки винагороди. 1. Поняття та особливості цивільно-правових зобов'язань, що виникають із односторонніх правомірних дій. 2. Загальні положення про зобов'язання у зв'язку із публічною обіцянкою винагороди: поняття, види, підстави виникнення. 3. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу: поняття, ознаки, суб'єктний склад зобов'язання; підстави виникнення зобов'язання у зв'язку із публічною обіцянкою винагороди без оголошення конкурсу; правові наслідки виконання завдання; припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди без оголошення конкурсу. 4. Зобов'язання у зв'язку із публічною обіцянкою нагороди за результатами конкурсу: поняття та ознаки конкурсу, види конкурсів, істотні умови конкурсу, суб'єкти конкурсного правовідношення; зміна умов конкурсу, відмова від проведення конкурсу, закінчення конкурсу; виконання та припинення зобов'язання у зв'язку із публічною обіцянкою винагороди за результатами конкурсу.
	ТЕМА 3. Теоретико-історичний аспект становлення зобов'язання в майновому інтересі іншої особи без її доручення.

	1. Правова природа ведення чужих справ без доручення. 2. Умови виникнення зобов'язання з ведення чужих справ без доручення. 3. Право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. 4. Поняття гестора та домінуса, їх права та обов'язки. 5. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. 6. Спільні та відмінні риси зобов'язання із вчинення дій в чужому майновому інтересі та зобов'язань із безпідставного збагачення та зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я, життя фізичної особи, майна фізичної чи юридичної особи.
3	ТЕМА 4. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. 1. Правова характеристика зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. 2. Суб'єкти, Об'єкт та умови виникнення зобов'язання з рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. 3. Поняття реальної загрози для здоров'я та життя фізичної особи. 4. Спрямованість дій на рятування здоров'я та життя фізичної особи. 5. Відсутність у особи, яка рятувала здоров'я та життя фізичної особи відповідних повноважень на вчинення таких дій. 6. Виникнення у рятувальника шкоди внаслідок вчинення ним рятувальних дій щодо здоров'я та життя фізичної особи. 7. Місце зобов'язань, що виникають внаслідок рятування та життя фізичної особи поміж інших недоговірних зобов'язань. 8. Відмінність зобов'язань, що виникають з рятування здоров'я та життя фізичної особи від деліктних зобов'язань. 9. Умови виникнення зобов'язань у зв'язку з рятуванням майна іншої особи. Істотність цінності майна.
	ТЕМА 5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. 1. Поняття та ознаки зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. 2. Умови виникнення відповідних зобов'язань та їх зміст. 3. Суб'єктний склад зобов'язань. 4. Зміст зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. 5. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок не усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
4	ТЕМА 6. Правове регулювання зобов'язань, що виникають у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави. 1. Поняття зобов'язання з безпідставного збагачення та його особливості. Історія формування зобов'язань, що виникають із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. 2. Зміст зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. 3. Концепція відсутності вини у зобов'язаннях з безпідставного збагачення. Концепція об'єктивної протиправності безпідставного збагачення. 4. Концепція обмеженої вини. 5. Суб'єктний склад та підстави виникнення зобов'язання. 6. Майно як об'єкт зобов'язання. 7. Особливості відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання. 8. Перелік безпідставно набутого майна, що не підлягає поверненню.
	ТЕМА 7. Загальні положення про зобов'язання із заподіяння шкоди в цивільному праві. 1. Принципи та функції інституту зобов'язання із відшкодування шкоди. 2. Суб'єкти деліктних зобов'язань. Деліктоздатність як правова категорія. 3. Система деліктних зобов'язань в чинному Цивільному Кодексі України. 4. Генеральний делікт. Спеціальний делікт. 5. Ознаки, принципи та підстави виникнення зобов'язань із заподіяння шкоди.

	6. Протиправність поведінки заподіювача шкоди як умова відшкодування заподіяної шкоди. 7. Підстави звільнення від обов'язку відшкодування шкоди. 8. Майновий стан заподіювача шкоди. 9. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами. 10. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого. 11. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди – системний правовий інститут.
5	ТЕМА 8. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого. 1. Поняття каліцтва та іншого ушкодження здоров'я. 2. Суб'єкти права на відшкодування шкоди, завданої життю та здоров'ю людини. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, або іншим ушкодженням здоров'я. 3. Додаткові витрати, пов'язані із заподіянням шкоди здоров'ю. 4. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи. 5. Шкода, завдана фізичній особі, під час виконання нею договірних зобов'язань. Особливості відшкодування шкоди завданої смертю потерпілого. 6. Відшкодування витрат на поховання. 7. Компенсація моральної шкоди. 8. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину.
6	ТЕМА 9. Спеціальні делікти в цивільному праві України. Спеціальні делікти, що виділяються на підставі особливостей суб'єктного складу заподіювачів шкоди. 1. Особливості відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою. 2. Суб'єкти зобов'язання із заподіяння шкоди малолітніми особами. 3. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою. 4. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності. 5. Відповідальність за шкоду, заподіяну кількома малолітніми та кількома неповнолітніми особами. 6. Особливості відшкодування шкоди батьками, які позбавлені батьківських прав. 7. Шкода, завдана недієздатною особою, обмежено дієздатною особою чи особою, яка в момент заподіяння шкоди була нездатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.
7	ТЕМА 10. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. 1. Поняття та ознаки джерела підвищеної небезпеки. 2. Види джерел підвищеної небезпеки. 3. Особи, правомочні на відшкодування шкоди. Порядок відшкодування шкоди. 4. Підстави звільнення володільця джерела підвищеної небезпеки від обов'язку відшкодування. 5. Шкода, завдана внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки. 6. Поняття ядерного інциденту та ядерної шкоди. 7. Особливості відшкодування ядерної шкоди. 8. Відповідальність оператора за ядерну шкоду. 9. Право на відшкодування ядерної шкоди та розмір відшкодування. 10. Підстави звільнення від відповідальності за завдану ядерну шкоду.
	ТЕМА 11. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг. 1. Особливості правового регулювання відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). 2. Проблеми відповідальності за шкоду, заподіяну недоліками товарів, неналежним виконанням робіт і наданням послуг. 3. Особи, зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). 4. Строки відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг).

	Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном.
8	ТЕМА 12. Загальні положення про спадкування. 1. Поняття, предмет спадкового права і процесу. 2. Принципи спадкового права. 3. Джерела спадкового права. 4. Елементи спадкових правовідносин. 5. Поняття відкриття спадщини та правове значення. 6. Поняття та значення часу відкриття спадщини. 7. Поняття та значення місця відкриття спадщини. 8. Повідомлення спадкоємців про відкритті спадщини, органи та їх повноваження. Склад спадщини.
9	Тема 13. Спадкування за законом і за заповітом. 1. Юридичний склад спадкування за законом. 2. Відмінність спадкування за законом від спадкування за заповітом. 3. Черги спадкоємців за законом та їх склад 4. Зміна черговості при спадкуванні за законом 5. Правові наслідки визнання заповіту недійсним. 6. Право на заповіт та його реалізація в сучасних умовах. 7. Принцип свободи заповіту, його реалізація в сучасних умовах. 8. Проблеми спадкового договору. 9. Посвідчення спадкового договору та договору довічного утримання. 10. Договір довічного утримання як вид правочину.
	Тема 14. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину. Порядок прийняття спадщини. 1. Відмова від прийняття спадщини. 2. Правові наслідки прийняття та відмови від прийняття спадщини. 3. Усунення від права на спадкування. 4. Порядок визнання спадщини відмерлою. 5. Загальні положення щодо оформлення права на спадщину . 6. Процесуальні особливості видачі свідоцтва про право на спадщину. 7. Спадкова справа. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. 8. Скасування свідоцтва.

Практичні заняття. Денна форма.

Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)	
Практичне заняття 1. ТЕМА 1. Загальні положення про недоговірні зобов'язання в цивільному праві України. 1. Поняття, предмет, метод зобов'язального права України. 2. Формування інституту недоговірних зобов'язань. 3. Поняття і система зобов'язань в цивільному праві України. 4. Поняття, склад, підстави виникнення недоговірних зобов'язань: проблемні аспекти. 5. Види недоговірних зобов'язань. Розмежування договірних та недоговірних зобов'язань. 6. Функції недоговірних зобов'язань. 7. Принципи виконання договірних та недоговірних зобов'язань. Терміни: Зобов'язання, недоговірне зобов'язання, договір, правочин, система недоговірних зобов'язань, делікт, цивільне правопорушення, імперативний метод правового регулювання, диспозитивний метод правового регулювання, договірне зобов'язання, синалагматичні зобов'язання, односторонні зобов'язання, двосторонні зобов'язання, активні зобов'язання, пасивні зобов'язання, зобов'язання з множинністю осіб. Завдання для поточного контролю: Особливості історичного розвитку недоговірних зобов'язань в цивільному праві України. Співвідношення договірних та недоговірних зобов'язань. Вирішення практичних завдань.	
Практичне заняття 2,3.	

ТЕМА 2. Правова характеристика публічної обіцянки винагороди.

1. Загальні положення про зобов'язання у зв'язку із публічною обіцянкою винагороди: поняття, види, підстави виникнення.
2. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу: поняття, ознаки, суб'єктний склад зобов'язання; підстави виникнення зобов'язання у зв'язку із публічною обіцянкою винагороди без оголошення конкурсу; правові наслідки виконання завдання; припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди без оголошення конкурсу.
3. Зобов'язання у зв'язку із публічною обіцянкою нагороди за результатами конкурсу: поняття та ознаки конкурсу, види конкурсів, істотні умови конкурсу, суб'єкти конкурсного правовідношення; зміна умов конкурсу, відмова від проведення конкурсу, закінчення конкурсу; виконання та припинення зобов'язання у зв'язку із публічною обіцянкою винагороди за результатами конкурсу.

Терміни: Зобов'язання, недоговірне зобов'язання, односторонній правочин, публічна обіцянка, змагальність, конкурс, відкритий конкурс, закритий конкурс, засновник конкурсу, учасник конкурсу, конкурсна комісія, журі, премія.

Завдання для поточного контролю:

Сучасні тенденції розвитку інституту публічної обіцянки винагороди: українська практика та міжнародний досвід. Зміст завдання. Строк (термін) виконання завдання.

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 4.

1. Правова природа ведення чужих справ без доручення.
2. Умови виникнення зобов'язання з ведення чужих справ без доручення.
3. Право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
4. Поняття гестора та домінуса, їх права та обов'язки.
5. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Терміни: Односторонній правочин, зобов'язання з односторонніх правочинів, квазіконтракт, зобов'язання із вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без доручення, інтерес, доручення, безоплатний характер, гестор, домінус, необхідні витрати, реальні витрати, шкода, збитки.

Завдання для поточного контролю: Іноземний досвід розвитку та правового регулювання інституту ведення чужих справ без доручення.

Практичне заняття 5.

ТЕМА 4. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

1. Правова характеристика зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.
2. Поняття та елементи зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
3. Умови виникнення зобов'язань.
 - а) реальна загроза для здоров'я та життя фізичної особи;
 - б) відсутність відповідних повноважень у рятувальника;
 - в) спрямованість дій рятувальника;
 - г) наявність шкоди.
4. Місце зобов'язань, що виникають внаслідок рятування та життя фізичної особи поміж інших недоговірних зобов'язань.
5. Відмінність зобов'язань, що виникають з рятування здоров'я та життя фізичної особи від деліктних зобов'язань.

Умови виникнення зобов'язань у зв'язку з рятуванням майна іншої особи. Істотність цінності майна.

Терміни: Життя, здоров'я, каліцтво або інше ушкодження здоров'я, смерть потерпілого, кредитор, боржник, реальна загроза, спрямованість дій рятувальника, невідкладні заходи, не усунення загрози, майнова шкода, моральна шкода, крайня необхідність, призупинення діяльності, припинення діяльності.

Завдання для поточного контролю: Розкрити різні випадки (ситуації), коли при рятуванні життя та здоров'я фізичної особи не виникатимуть зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи.

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 6.

ТЕМА 5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

1. Поняття та ознаки зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
2. Умови виникнення відповідних зобов'язань та їх зміст.
3. Суб'єктний склад зобов'язань.
4. Зміст зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
5. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок не усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Терміни: життя, здоров'я, майно, фізична особа, юридична особа.

Завдання для поточного контролю:

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 7.

ТЕМА 6. Правове регулювання зобов'язань, що виникають у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави.

1. Поняття зобов'язання з безпідставного збагачення та його особливості. Історія формування зобов'язань, що виникають із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.
2. Зміст зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.
3. Концепція відсутності вини у зобов'язаннях з безпідставного збагачення. Концепція об'єктивної протиправності безпідставного збагачення.
4. Концепція обмеженої вини.
5. Суб'єктний склад та підстави виникнення зобов'язання.
6. Майно як об'єкт зобов'язання.
7. Особливості відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання.
8. Перелік безпідставно набутого майна, що не підлягає поверненню.

Терміни: Безпідставне збагачення, безпідставне збереження майна, безпідставне набуття майна, майно, квазіконтракт, кондикція, делікт, виндикаційний позов, помилка, майнова вигода, недобросовісний вигодонабувач.

Завдання для поточного контролю: концепція «відсутності вини»; концепція «об'єктивної протиправності безпідставного збагачення»; концепція «обмеженої вини».

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 8.

ТЕМА 7. Загальні положення про зобов'язання із заподіяння шкоди в цивільному праві

1. Принципи та функції інституту зобов'язання із відшкодування шкоди.
2. Суб'єкти деліктних зобов'язань. Деліктоздатність як правова категорія.
3. Система деліктних зобов'язань в чинному Цивільному Кодексі України.
4. Генеральний делікт. Спеціальний делікт.
5. Ознаки, принципи та підстави виникнення зобов'язань із заподіяння шкоди.
6. Протиправність поведінки заподіювача шкоди як умова відшкодування заподіяної шкоди.
7. Підстави звільнення від обов'язку відшкодування шкоди.
8. Майновий стан заподіювача шкоди.
9. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами.
10. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого.
11. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність.
12. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Терміни: делікт, генеральний делікт, спеціальний делікт, відшкодування шкоди, моральна шкода, цивільна відповідальність.

Завдання для поточного контролю: Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 9,10.

ТЕМА 8. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого.

1. Поняття каліцтва та іншого ушкодження здоров'я.
2. Суб'єкти права на відшкодування шкоди, завданої життю та здоров'ю людини. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, або іншим ушкодженням здоров'я.
3. Додаткові витрати, пов'язані із заподіянням шкоди здоров'ю.
4. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи.

5. Шкода, завдана фізичній особі, під час виконання нею договірних зобов'язань. Особливості відшкодування шкоди завданої смертю потерпілого.
6. Відшкодування витрат на поховання.
7. Компенсація моральної шкоди.
8. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину.

Терміни: моральна шкода, компенсація, здоров'я, життя, малолітня особа, неповнолітня особа, потерпілий, ушкодження здоров'я.

Завдання для поточного контролю: Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 11,12.

ТЕМА 9. Спеціальні делікти, що виділяються на підставі особливостей суб'єктного складу заподіювачів шкоди.

1. Особливості відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою.
2. Суб'єкти зобов'язання із заподіяння шкоди малолітніми особами.
3. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою.
4. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності.
5. Відповідальність за шкоду, заподіяну кількома малолітніми та кількома неповнолітніми особами.
6. Особливості відшкодування шкоди батьками, які позбавлені батьківських прав.
7. Шкода, завдана недієздатною особою, обмежено дієздатною особою чи особою, яка в момент заподіяння шкоди була нездатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.

Терміни: Шкода, моральна шкода, майнова шкода, збитки, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність, малолітня особа, неповнолітня особа, недієздатна особа, обмежено дієздатна особа, афект, неосудність, субсидіарна відповідальність.

Завдання для поточного контролю:

Умови відповідальності батьків позбавлених батьківських прав, за шкоду, заподіяну їх дітьми.

Поняття ознаки множинності осіб у цивільних зобов'язаннях.

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 13.

ТЕМА 10. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

1. Поняття види та ознаки джерела підвищеної небезпеки.
2. Підстави та умови відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки.
3. Підстави звільнення володільця від відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки.
4. Суб'єктний склад зобов'язання з відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Особа, зобов'язана відшкодувати шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки.
5. Шкода, завдана внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки.
6. Поняття та ознаки ядерної шкоди. Суб'єкти правовідносин із відшкодування ядерної шкоди. Підстави звільнення від відповідальності за завдану ядерну шкоду.
7. Страхування цивільно-правової відповідальності за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки.

Терміни: Джерело підвищеної небезпеки, спеціальний делікт, «відповідальність без вини», юридична презумпція, засоби звичайного озброєння, володільця джерела підвищеної небезпеки, власник джерела підвищеної небезпеки, страхування відповідальності власників джерела підвищеної небезпеки, непереборна сила, ядерна шкода, ядерний інцидент, майнова шкода, моральна шкода, вина, причинно-наслідковий зв'язок.

Завдання для поточного контролю: Концепції поняття джерела підвищеної небезпеки в теорії цивільного права. Назвіть міжнародні нормативно-правові акти, які регламентують питання, пов'язані із відшкодуванням ядерної шкоди.

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 14.

ТЕМА 12. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг

1. Поняття зобов'язання з відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).
2. Джерела щодо врегулювання зобов'язань з відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).
3. Підстави виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків

товарів, робіт (послуг).

4. Суб'єктний склад зобов'язань з відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг) та зміст зобов'язань.
5. Строки у зобов'язаннях з відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг) (строк придатності, строк служби, гарантійні строки тощо).
6. Звільнення від відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Завдання для поточного контролю: Права та обов'язки споживача за Законом України «Про захист прав споживачів». Міжнародний досвід врегулювання відносин, пов'язаних із відшкодуванням шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Терміни: Споживач, товари, роботи, послуга, дефект продукції, недоліки товару, рецептурний недолік, конструктивний недолік, технологічний недолік, істотний недолік товару, недостовірна інформація, недостатня інформація, строк придатності товару, строк служби товару, гарантійний строк, непереборна сила, безпека продукції, виконавець, виробник,

Практичне заняття 15, 16.

ТЕМА. 13. Загальні положення про спадкування.

1. Поняття, предмет спадкового права і процесу.
2. Принципи спадкового права.
3. Джерела спадкового права.
4. Елементи спадкових правовідносин.
5. Поняття відкриття спадщини та правове значення.
6. Поняття та значення часу відкриття спадщини.
7. Поняття та значення місця відкриття спадщини.
8. Повідомлення спадкоємців про відкриття спадщини, органи та їх повноваження.
9. Склад спадщини.

Терміни: спадщина, спадкодавець, спадкоємець,

Завдання для поточного контролю: Порядок повідомлення спадкоємців про відкриття спадщини. Що може входити в склад спадщини? Міжнародно-правове регулювання спадкування.

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 17.

ТЕМА. 14. Спадкування за законом і за заповітом.

1. Юридичний склад спадкування за законом.
2. Відмінність спадкування за законом від спадкування за заповітом.
3. Черги спадкоємців за законом та їх склад.
4. Зміна черговості при спадкуванні за законом.
5. Правові наслідки визнання заповіту недійсним.
6. Право на заповіт та його реалізація в сучасних умовах.
7. Принцип свободи заповіту, його реалізація в сучасних умовах.
8. Проблеми спадкового договору.
9. Посвідчення спадкового договору та договору довічного утримання.
10. Договір довічного утримання як вид правочину.

Терміни: секретний заповіт, заповіт з умовою, заповіт подружжя, заповідальні розпорядження.

Завдання для поточного контролю: На підставі огляду судової практики розкрити питання зміни черговості при спадкуванні за законом. Чи може подружжя скласти один заповіт? Правове регулювання заповіту подружжя? Права не народженої але зачатої дитини на спадкування.

Вирішення практичних завдань.

Практичне заняття 18.

ТЕМА. 15. Здійснення права на спадкування.

1. Оформлення права на спадщину.
2. Порядок прийняття спадщини.
3. Відмова від прийняття спадщини.
4. Правові наслідки прийняття та відмови від прийняття спадщини.
5. Усунення від права на спадкування.
6. Порядок визнання спадщини відмерлою.
7. Загальні положення щодо оформлення права на спадщину.
8. Процесуальні особливості видачі свідоцтва про право на спадщину.
9. Спадкова справа.
10. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину.

11. Скасування свідоцтва.

Терміни: час відкриття спадщини, спадкування, свідоцтво про смерть, свідоцтво про право на спадщину, строки для прийняття спадщини, усунення від права на спадкування, відумерла спадщина.
Завдання для поточного контролю: Особливості нотаріального посвідчення. Розкрити процедуру відкриття спадкової справи. Що відбувається з майном померлої особи, якщо не має спадкоємців?
Вирішення практичних завдань.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Крім навчальних занять, відповідно до навчального плану підготовки бакалавра права передбачено також наступні форми освітнього процесу:

- самостійна робота;
- контрольні заходи.

Теоретичні та практичні знання поглиблюються шляхом самостійної роботи з використанням рекомендованої літератури та ресурсів глобальної мережі Internet.

6.1. Самостійна робота. Денна форма.

№ з/п	Назва теми, перелік основних питань, література	Форма контролю
1	ТЕМА 1. Загальні положення про недоговірні зобов'язання в цивільному праві України. Поняття, види, особливості правового регулювання. Поняття і система зобов'язань в цивільному праві. Історичний розвиток положень про недоговірні зобов'язання у цивільному праві. Основні тенденції розвитку сучасного зобов'язального права. Підстави виникнення і припинення зобов'язань. Основні функції зобов'язання. Поняття, склад, підстави виникнення недоговірних зобов'язань. Види недоговірних зобов'язань. Загальні та спеціальні ознаки недоговірних зобов'язань. Розмежування договірних та недоговірних зобов'язань. Література: базова [3,4,5], додаткова [2,7,8].	<i>опитування</i>
2	ТЕМА 2. Правова характеристика публічної обіцянки винагороди. Поняття та особливості цивільно-правових зобов'язань, що виникають із односторонніх правомірних дій. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. Поняття публічної обіцянки винагороди. Ознаки публічної обіцянки винагороди. Суб'єкти публічної обіцянки винагороди. Зміст завдання. Строк (термін) виконання завдання. Зміна умов публічної обіцянки винагороди. Правові наслідки виконання завдання. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Співвідношення норм про зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу та публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу. Поняття конкурсу та його види. Генезис поняття конкурсу. Суб'єкти конкурсного правовідношення. Право на оголошення конкурсу. Умови конкурсу. Зміна умов конкурсу. Відмова від проведення конкурсу. Правовий статус переможця конкурсу. Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс. Права переможця конкурсу. Повернення учаснику конкурсу речі, поданої на конкурс. Захист прав учасників конкурсу. Література: базова [1,2,3,], додаткова [5,9,11].	<i>тестові завдання/ практичні завдання</i>

3	ТЕМА 3. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Теоретико-історичний аспект становлення зобов'язання в майновому інтересі іншої особи без її доручення. Правова природа ведення чужих справ без доручення. Умови виникнення зобов'язання з ведення чужих справ без доручення. Право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Поняття гестора та домінуса, їх права та обов'язки. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Спільні та відмінні риси зобов'язання із вчинення дій в чужому майновому інтересі та зобов'язань із безпідставного збагачення та зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я, життя фізичної особи, майна фізичної чи юридичної особи. Література: базова [1,2,3], додаткова [3,8].	<i>тестові завдання</i>
4	ТЕМА 4. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Відшкодування шкоди як спосіб захисту цивільних прав та інтересів. Нормативні підстави застосування окремих способів захисту цивільних прав та інтересів. Суб'єкти відповідальності. Методологічні засади дослідження зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Право на життя. Правова характеристика зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи. Суб'єкти зобов'язання з рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Об'єкт зобов'язання з рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Умови виникнення даного виду зобов'язань. Поняття реальної загрози для здоров'я та життя фізичної особи. Спрямованість дій на рятування здоров'я та життя фізичної особи. Відсутність у особи, яка рятувала здоров'я та життя фізичної особи відповідних повноважень на вчинення таких дій. Виникнення у рятувальника шкоди внаслідок вчинення ним рятувальних дій щодо здоров'я та життя фізичної особи. Місце зобов'язань, що виникають внаслідок рятування та життя фізичної особи поміж інших недоговірних зобов'язань. Відмінність зобов'язань, що виникають з рятування здоров'я та життя фізичної особи від деліктних зобов'язань. Умови виникнення зобов'язань у зв'язку з рятуванням майна іншої особи. Істотність цінності майна. Література: базова [1,2,4], додаткова [5,7].	<i>практичні завдання / кейси</i>
5	ТЕМА 5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Поняття та ознаки зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Умови виникнення відповідних зобов'язань та їх зміст. Суб'єктний склад зобов'язань. Зміст зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок не усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Література: базова [1,2,3], додаткова [9].	<i>опитування</i>

6	ТЕМА 6. Правове регулювання зобов'язань, що виникають у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави. Поняття зобов'язання з безпідставного збагачення та його особливості. Історія формування зобов'язань, що виникають із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Зміст зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Концепція відсутності вини у зобов'язаннях з безпідставного збагачення. Концепція об'єктивної протиправності безпідставного збагачення. Концепція обмеженої вини. Суб'єктний склад зобов'язання. Майно як об'єкт зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язання. Особливості відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання. Перелік безпідставно набутого майна, що не підлягає поверненню. Співвідношення зобов'язання з набуття або збереження майна без достатньої правової підстави із суміжними правовими інститутами. Кондикції. Особливості правового регулювання зобов'язання з безпідставного збагачення у зарубіжних країнах. Література: базова [1,2,3], додаткова [1,5,14].	<i>практичні завдання / кейси</i>
7	ТЕМА 7. Загальні положення про зобов'язання із заподіяння шкоди в цивільному праві. Поняття, ознаки, функції недоговірної	<i>тестові завдання</i>
	відповідальності. Поняття деліктного зобов'язання. Принципи та функції інституту зобов'язання із відшкодування шкоди. Суб'єкти деліктних зобов'язань. Деліктоздатність як правова категорія. Відмінність деліктного зобов'язання від договірних зобов'язань. Система деліктних зобов'язань в чинному Цивільному Кодексі України. Генеральний делікт. Спеціальний делікт. Ознаки зобов'язання щодо відшкодування шкоди. Принципи зобов'язань із заподіяння шкоди. Підстави виникнення деліктних зобов'язань. Протиправність поведінки заподіювача шкоди як умова відшкодування заподіяної шкоди. Об'єктивна або нормативістська теорія протиправності. Об'єктивно-суб'єктивна концепція протиправності у деліктних правовідносинах. Причинний зв'язок як умова відшкодування заподіяної шкоди (теорія рівноцінних умов, теорія необхідної умови, теорія адекватного заподіяння. Презумпція вини як особливість деліктної відповідальності. Підстави звільнення від обов'язку відшкодування шкоди. Зовнішні обставини, що впливають на поведінку заподіювача шкоди. Протиправні дії третіх осіб. Обставини, що характеризують стан заподіювача шкоди. Обставини, що характеризують поведінку потерпілого. Майновий стан заподіювача шкоди. Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди – системний правовий інститут. Поняття моральної шкоди. Протиправна поведінка особи, яка завдала моральної (немайнової) шкоди. Причинний зв'язок між протиправною поведінкою правопорушника і її результатом – моральною (немайновою) шкодою. Вина особи, яка завдала моральної (немайнової) шкоди. Визначення розміру моральної (немайнової) шкоди. Література: базова [1,2,3,5], додаткова [1,2,3].	

8	ТЕМА 8. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю потерпілого. Характеристика законодавства з відшкодування шкоди, завданої життю, здоров'ю людини. Поняття каліцтва та іншого ушкодження здоров'я. Суб'єкти права на відшкодування шкоди, завданої життю та здоров'ю людини. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, або іншим ушкодженням здоров'я. Додаткові витрати, пов'язані із заподіянням шкоди здоров'ю. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, або іншим ушкодженням здоров'я малолітньої або неповнолітньої особи. Шкода, завдана фізичній особі, під час виконання нею договірних зобов'язань. Особливості відшкодування шкоди завданої смертю потерпілого. Відшкодування витрат на поховання. Компенсація моральної шкоди. Відшкодування витрат на лікування особи, яка потерпіла від злочину. Література: базова [1,2,3,4], додаткова [7, 9,18].	<i>практичні завдання / кейси</i>
9	ТЕМА 9. Спеціальні делікти в цивільному праві України. Відшкодування шкоди, завданої актами влади Норми щодо відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їх працівником чи іншою особою. Особливості відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування чи посадовою (службовою) особою вищевказаних органів. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або	<i>практичні завдання / кейси</i>
	органом місцевого самоврядування у сфері нормотворчої діяльності. Особливості незаконного діяння заподіювача шкоди при здійсненні своїх повноважень у галузі адміністративного управління. Порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину. Література: базова [1,2,3,4,5], додаткова [6,15,18].	
10	ТЕМА 10. Спеціальні делікти, що виділяються на підставі особливостей суб'єктного складу заподіювачів шкоди. Поняття малолітньої, неповнолітньої, обмежено дієздатної та недієздатної особи. Особливості відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою. Суб'єкти зобов'язання із заподіяння шкоди малолітніми особами. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою після набуття нею повної цивільної дієздатності. Відповідальність за шкоду, заподіяну кількома малолітніми та кількома неповнолітніми особами. Особливості відшкодування шкоди батьками, які позбавлені батьківських прав. Шкода, завдана недієздатною особою, обмежено дієздатною особою чи особою, яка в момент заподіяння шкоди була нездатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними. Література: базова [1,2,3,4], додаткова [4,5,15].	<i>тестові завдання / практичні завдання</i>

11	ТЕМА 11. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Поняття джерела підвищеної небезпеки: теоретичний аспект. Ознаки джерела підвищеної небезпеки. Види джерел підвищеної небезпеки. Особи, правомочні на відшкодування шкоди. Порядок відшкодування шкоди. Підстави звільнення володільця джерела підвищеної небезпеки від обов'язку відшкодування. Шкода, завдана внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки. Поняття ядерного інциденту та ядерної шкоди. Особливості відшкодування ядерної шкоди. Відповідальність оператора за ядернушкоду. Право на відшкодування ядерної шкоди та розмір відшкодування. Підстави звільнення від відповідальності за завдану ядерну шкоду. Література: базова [1,2,3,4,5], додаткова [1,8,10,12].	тестові завдання
12	ТЕМА 12. Особливості відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт, послуг. Особливості правового регулювання відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Проблеми відповідальності за шкоду, заподіяну недоліками товарів, неналежним виконанням робіт і наданням послуг. Особи, зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Строки відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг). Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном. Література: базова [1,2,3,4], додаткова [9,12,14].	опитування
13	ТЕМА 13. Загальні положення про спадкування. Поняття, предмет спадкового права і процесу. Принципи спадкового права. Джерела спадкового права. Елементи спадкових правовідносин. Поняття відкриття спадщини та правове значення. Поняття та значення часу відкриття спадщини. Поняття та значення місця відкриття спадщини. Повідомлення спадкоємців про відкритті спадщини, органи та їх повноваження. Склад спадщини. Література: базова [1,2,3,4,5], додаткова [3,16].	тестові завдання
14	ТЕМА 14. Спадкування за законом і за заповітом. Юридичний склад спадкування за законом. Відмінність спадкування за законом від спадкування за заповітом. Черги спадкоємців за законом та їх склад Зміна черговості при спадкуванні за законом Правові наслідки визнання заповіту недійсним. Право на заповіт та його реалізація в сучасних умовах. Принцип свободи заповіту, його реалізація в сучасних умовах. Проблеми спадкового договору. Посвідчення спадкового договору та договору довічного утримання. Договір довічного утримання як вид правочину. Література: базова [1,2,3,4], додаткова [9,16].	практичні завдання / кейси
15	ТЕМА 15. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину. Порядок прийняття спадщини. Відмова від прийняття спадщини. Правові наслідки прийняття та відмови від прийняття спадщини. Усунення від права на спадкування. Порядок визнання спадщини відмерлою. Загальні положення щодо оформлення права на спадщину . Процесуальні особливості видачі свідоцтва про право на спадщину. Спадкова справа. Внесення змін до свідоцтва про правона спадщину. Скасування свідоцтва. Література: базова [1,2,3,4], додаткова [8,16].	практичні завдання / кейси

Строк виконання усіх видів самостійної роботи – дата проведення практичного заняття з відповідної теми.

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять. Здобувачам освіти рекомендується відвідувати лекції та практичні заняття. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента/студентки, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички. Відсутність на лекції не відпрацьовується, оскільки теми та питання лекцій і практичних занять співпадають. Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали. Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/37>. Відсутність на практичному занятті відпрацьовується.

Особливості організації освітнього процесу під час дистанційного навчання визначено «Положенням про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/188>.

Правила поведінки на заняттях. Норми етичної поведінки студентів і науково-педагогічних працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детально: <https://kpi.ua/code>.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Участь у міжнародних, всеукраїнських, університетських та/або інших заходах (конференція, круглий стіл, конкурс, олімпіада тощо); публікація (стаття та/або тези доповіді) за тематикою навчальної дисципліни	+10 балів	Порушення строку відпрацювання практичних занять, виконання задач (кейсів), тестування тощо (за кожну таку роботу). Під час дистанційного навчання штрафні бали не застосовуються	-0 балів

Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їхня сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали.

Політика дедлайнів та перескладань. Відпрацювання практичного заняття, за рішенням викладача, може здійснюватися у формі опитування, тестування, виконання практичного завдання, розв'язання задачі з відповідної теми. Відпрацювання приймаються протягом тижня з моменту пропуску практичного заняття.

На останньому за розкладом занятті проводиться основна форма поточного контролю у вигляді письмової модульної контрольної роботи. Результат модульної контрольної роботи для студента, який не з'явився на контрольний захід, є нульовим. У такому разі, студент має можливість повторно виконати модульну контрольну роботу.

Політика академічної доброчесності та її принципи визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детально: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

8.1 Денна форма

Поточний контроль: експрес-опитування, опитування за темою заняття, тест, виконання практичного завдання, розв'язання задач (кейсів), МКР.

№ з/п	Поточний, семестровий контроль	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Практичне заняття	93,7	2,5	18	45
2.	Модульна контрольна робота (МКР)	6,3	5	1	5
3.	Екзамен				50
				Всього	100

Поточний контроль має чотири рівні оцінювання, критерії:

“відмінно” – повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних комунікативних ситуаціях – практичне заняття **2,5 бали**, МКР – **5 балів**;

“добре” – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з несуттєвими недоліками, які допускає студент – практичне заняття **2-1,5 бали**, МКР – **4 бали**

“задовільно” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації), студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає неточності – практичне заняття **1-0,5 бал**, МКР – **3 бали**;

“незадовільно” – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – практичне заняття **0 балів**, МКР – **0-2 бали**.

Результати поточного контролю здобувача регулярно вносяться викладачем до модуля «Поточний контроль» АС Електронний кампус.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог Силабусу.

Критерій			Перша атестація	Друга атестація
Строк атестації			8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг		≥ 15 балів	≥ 30 балів
	Практичні заняття	Теми 1-7	+	–
	Практичні заняття	Теми 8-15	–	+

Результати календарного контролю здобувача вносяться викладачем до модуля «Календарний контроль» АС Електронний кампус.

Семестровий контроль: екзамен.

Умови допуску до семестрового контролю: семестровий рейтинг більше 30 балів.

Порядок проведення контрольних заходів визначено у «Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детально: <https://osvita.kpi.ua/node/32>.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Основні тенденції розвитку сучасного зобов'язального права.
2. Поняття, склад, підстави виникнення недоговірних зобов'язань.
3. Види недоговірних зобов'язань.
4. Загальні та спеціальні ознаки недоговірних зобов'язань.
5. Розмежування договірних та недоговірних зобов'язань.
6. Ознаки публічної обіцянки винагороди.
7. Суб'єкти публічної обіцянки винагороди.
8. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди.
9. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.
10. Співвідношення норм про зобов'язання із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу та публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу.
11. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

12. Умови виникнення зобов'язання з ведення чужих справ без доручення.
13. Право на вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
14. Поняття гестора та домінуса, їх права та обов'язки.
15. Надання звіту про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
16. Спільні та відмінні риси зобов'язання із вчинення дій в чужому майновому інтересі та зобов'язань із безпідставного збагачення та зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я, життя фізичної особи, майна фізичної чи юридичної особи.
17. Відшкодування шкоди як спосіб захисту цивільних прав та інтересів.
18. Правова характеристика зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.
19. Суб'єкти зобов'язання з рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
20. Об'єкт зобов'язання з рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Умови виникнення даного виду зобов'язань.
21. Поняття реальної загрози для здоров'я та життя фізичної особи.
22. Відсутність у особи, яка рятувала здоров'я та життя фізичної особи відповідних повноважень на вчинення таких дій.
23. Виникнення у рятувальника шкоди внаслідок вчинення ним рятувальних дій щодо здоров'я та життя фізичної особи.
24. Умови виникнення зобов'язань у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.
25. Поняття та ознаки зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
26. Поняття зобов'язання з безпідставного збагачення та його особливості.
27. Поняття, ознаки, функції недоговорної відповідальності.
28. Поняття деліктного зобов'язання.
29. Суб'єкти деліктних зобов'язань.
30. Деліктоздатність як правова категорія.
31. Відмінність деліктного зобов'язання від договірних зобов'язань.
32. права на відшкодування шкоди, завданої життю та здоров'ю людини.
33. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, або іншим ушкодженням здоров'я.
34. Додаткові витрати, пов'язані із заподіянням шкоди здоров'ю.
35. Відшкодування шкоди, завданої актами влади Норми щодо відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їх працівником чи іншою особою.
36. Особливості відшкодування шкоди, завданої малолітньою особою.
37. Шкода, завдана недієздатною особою, обмежено дієздатною особою чи особою, яка в момент заподіяння шкоди була нездатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.
38. Ознаки джерела підвищеної небезпеки.
39. Види джерел підвищеної небезпеки.
40. Шкода, завдана внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки. Поняття ядерного інциденту та ядерної шкоди.
41. Особливості правового регулювання відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).
42. Проблеми відповідальності за шкоду, заподіяну недоліками товарів, неналежним виконанням робіт і наданням послуг.
43. Особи, зобов'язані відшкодувати шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Строки відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, робіт (послуг).
44. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товару, що є рухомим майном.
45. Поняття, предмет спадкового права і процесу.
46. Елементи спадкових правовідносин.
47. Поняття відкриття спадщини та правове значення.
48. Поняття та значення часу відкриття спадщини.
49. Поняття та значення місця відкриття спадщини.
50. Повідомлення спадкоємців про відкритті спадщини, органи та їх повноваження.

51. Склад спадщини.
52. Відмінність спадкування за законом від спадкування за заповітом.
53. Черги спадкоємців за законом та їх склад
54. Зміна черговості при спадкуванні за законом
55. Правові наслідки визнання заповіту недійсним.
56. Право на заповіт та його реалізація в сучасних умовах.
57. Принцип свободи заповіту, його реалізація в сучасних умовах.
58. Проблеми спадкового договору.
59. Посвідчення спадкового договору та договору довічного утримання.
60. Договір довічного утримання як вид правочину.
61. Порядок прийняття спадщини.
62. Відмова від прийняття спадщини.
63. Правові наслідки прийняття та відмови від прийняття спадщини.
64. Усунення від права на спадкування.
65. Порядок визнання спадщини відмерлою.
66. Загальні положення щодо оформлення права на спадщину .
67. Процесуальні особливості видачі свідоцтва про право на спадщину.
68. Спадкова справа.
69. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Скасування свідоцтва.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старшим викладачем кафедри інтелектуальної власності та приватного права, к.ю.н. Голубенко Іриною Ігорівною.

Ухвалено кафедрою інтелектуальної власності та приватного права (протокол № 13 від 10.06.2025 р.).

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.).